

Drammen Kommune

Att: Hovedutvalget for kultur, idrett og frivillighet
Rådmannen

Drammen 15.11.22

Innspill til Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

Vi viser til anmodning om å sende inn innspill til arbeidet med temaplan.

Drammen idrettsråd sender med dette en første runde med innspill i forhold til hvordan saken så langt er presentert fra kommunen og behandlet i våre organer. Oppdaterte innspill vil komme ved møtepunkter kommunen ønsker å ha med oss, uansett som senest i høringsperioden.

Drammen idrettsråd er overbygging for 116 idrettslag i Drammen kommune med til sammen 27.291 medlemskap. Idrettslagene i Drammen er kommunens primærleverandør av folkehelse, inkludering og felleskap. Idretten skaper trivsel, stolthet, gode nabolag og utvikler sine nærmiljø.

Idretten i Drammen er en del av løsningen for visjonen om «*et godt sted å leve*». Ved i langt sterkere grad å understøtte idretten i kommunen vil Drammen både på kort og lang sikt få igjen mangegangen av den ressursinnsatsen som legges inn.

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1 - Plan og planarbeid	2
Kapittel 2 – Nåsituasjon	3
Kapittel 3 - Bærekraft	4
Kapittel 4 – Politikernes spørsmål	5
Kapittel 5 – Aktivitet og folkehelse	6
5.1 Hvordan kan Drammen kommune i samarbeid med andre ivareta behovet for aktiviteter som passer flere? (pol)	6
5.2 Hvordan legge til rette for fysisk aktivitet hele livet? (pol)	6
5.3 Hva må til for å motivere innbyggere til å være fysisk aktive? (pol)	7
5.4 Hvordan legge til rette for større variasjon og bredde i aktivitetstilbudet i kommunen?	7
5.5 Hvordan sørge for at anleggene kan brukes til uorganisert fysisk aktivitet? (pol)	7
5.6 Hvordan legge til rette for variert fysisk aktivitet for alle aldersgrupper? (pol)	8
5.7 Hvordan tilrettelegge for økt bruk av nærnatur og fysisk aktivitet i kommunedelene? (pol)	8
5.8 Modellen Aktive Lokalsamfunn har vist seg svært god for utvikling og samhandling i kommunedelene. Hvordan nå sørge for at modellen forankres og videreutvikles:	8
Kapittel 6 – Anlegg	9
6.1 Hvordan sikre tilgjengelighet til arenaer for fysisk aktivitet? (pol)	9

6.2 Hvilke modeller skal det være utvikling, drift og eierskap av anleggene? (pol)	9
6.3 Hvordan kan miljøaspektet ivaretas i utvikling av anleggene? (pol)	10
6.4 Skal vi i Drammen prioritere a) å forbedre nåværende anlegg, b) bygge nye anlegg for nye idretter eller c) bygge mer av nåværende anleggstyper for å løse udekkede behov?	10
6.5 Med ingen anleggsutvikling i nåværende kommunestyreperiode – etter hvilke kriterier skal vi prioritere mellom anlegg og kommunedeler når det igjen blir mulig å utvikle nye anlegg?.....	11
6.6 Anleggsundersøkelsen 2022	11
Kapittel 7 – Andre forhold	11
7.1 Hvilke modeller og rammeverk for samarbeid skal det være mellom kommune, frivillighet og næringsliv? (pol)	11
7.2 Hvordan tilrettelegge for paraidrett i Drammen?	11
7.3 Skal kommunen bidra til toppidrett i Drammen?	12
7.4 Hvilken rolle ønsker Drammen kommune at idrettsråd, friluftsforum og kulturråd skal ha i Drammen?	13
7.5 Hvilke tilskuddsordninger skal gjelde for idrett i Drammen?	13
7.6 Hvordan løse forskjellsbehandlingen mellom anlegg i eie av kommunen og idrettslagene?	14
Kapittel 8 – Avslutning	14

Kapittel 1 - Plan og planarbeid

Et manglende planverk for den nye kommunen har så langt vært helt lammende for idrettsområdet i Drammen. Verken kommunens administrasjon, politikere eller idrettslag har retningslinjer og virkemidler for utvikling av anlegg og aktivitet. Det er helt avgjørende at temaplanen blir et tydelig styringsverktøy for alle parter for årene som ligger foran oss.

Drammen idrettsråd sier i årsberetningen for 2021 følgende om temaplanen:

1. DIR vil arbeide tett med både lag og kommune for å få en så god plan som mulig.
2. Målet må være noen helt overordnede strategiske føringer og et underliggende virkemiddelapparat som gir idrettslagene mulighet til å bidra til kommunens fellesskap, utvikling og folkehelse.
3. Om vi nå ikke kommer videre med nye virkemidler til klubbene, vil manglende entusiasme og engasjement raskt kunne gi helt nye utfordringer.

I rådmannens saksfremlegg til temaplanen til HU møte 8. juni 22 står det blant annet:

Målet er at temaplanen skal:

- Bidra til å operasjonalisere målene fra kommuneplanens samfunnsdel.
- Bidra til en langsiktig og prioritert plan for satsninger innenfor området idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, og et godt grunnlag for prioriteringer i handlings- og økonomiplaner.

Drammen idrettsråd tenker at våre forventninger til temaplanen som angitt i årsberetningen i stor grad samsvarer med saksfremlegget.

Kommunens overordnede strategiske føringer i samfunnsdelen om folkehelse, livsmestring, på lag med frivillighet, nærmiljøutvikling og levekår er på idrettsspråket en «lissepasning» til en god temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

Drammen idrettsråd oppfatter at vi så langt i planarbeidet ikke er gitt reell anledning for innspill og påvirkning. Det synes som om vi har en annen forståelse for hva kommunens verdi «involvering» betyr enn hva kommunen selv legger i begrepet.

- 27. april ble vi av administrasjonen orientert om arbeidet med ny temaplan.
- 30. mai arrangerte idrettsrådet en samling for alle idrettslag i kommunen hvor vi på bred front redegjorde for arbeidet med temaplan og sammen drøftet sentrale problemstillinger for idrettslagene i Drammen.
- 7. juni var det meningen å gjennomføre et møte med administrasjonen for å presentere hva som så langt fremsto som sentralt for idrettslagene. Som følge av tidsnød og avmeldinger fra kommunens side ble møtet svært amputert og uten nytteverdi.
- 30 august: Presentasjon av arbeidet så langt. (på Teams)
- I arbeidet med planen, er vi så langt ikke gitt en møteplass med politisk nivå.

I møtene 27. april og 7. juni har vi oppfattet at våre problemstillinger og tilnærming til temaplanen ikke er spesielt interessant for kommunen. Meningen med planen fremstår å være på et mer overordnet nivå enn å bidra til å «operasjonalisere målene» som angitt i saksfremlegget.

Den konkrete verktøykassen politikere, administrasjon og idrettslag har et absolutt behov for etter 4 år i ny kommune fremstår ikke som tema. Mye av det overordnede som vi oppfatter skal drøftes i planen var vi gjennom i formøter til etableringen av nye Drammen og tenker ikke er nødvendig å debattere på nytt.

For kvalitetssikring og korrektiv til planarbeidet ble det tidlig antydnet en referansegruppe hvor det var naturlig at idrettsrådet deltok. En slik gruppe er ikke opprettet og idrettsrådet sitter dermed distansert fra det løpende arbeidet. Vi tenker at dette ikke er til det beste for planen da kommunen ikke har vår nærhet til de utfordringer vi må komme videre med i temaplanarbeidet. Vi antar at tilsvarende gjelder for friluftsområdet.

Fag- og detaljkunnskap vi besitter, vil vi naturlig nok uansett dele med kommunen i alle sammenhenger dette er naturlig. For en best mulig plan anbefaler vi igjen kommunen reelt å ta inn over seg de problemstillingene som idretten melder inn.

Kapittel 2 – Nåsituasjon

En punktvis oppsummering av dagens situasjon på den positive siden er:

- Fortsatt stor aktivitet i 116 idrettslag som tilbyr et bredt utvalg av aktivitet til kommunens innbyggere.
- Fortsatt engasjement i mange klubber for selv å bidra til utvikling av nye idrettsanlegg.
- En utvikling av samfunnsmodellen Aktive Lokalsamfunn rundt i alle kommunedeler. Stort og godt engasjement fra klubber, skoler, barnehager og andre frivillige organisasjoner.
- Mange klubber med et kraftig søkelys på bærekraftige utvikling og løsninger.
- Idretten som innovative aktører i sine lokalsamfunn og de drar andre med seg.

På den negative siden angir vi:

- En tydelig identifisering i forarbeidet for ny kommune om ulikheter i de tre opprinnelige kommunene uten at nye Drammen har tatt dette fullt ut inn over seg.
- Et tydelig mål i forarbeidet om harmonisering og likebehandling som ikke er oppfylt.
- Fortsatt betydelig skjevfordeling av fellesskapets midler mellom kommunale og lagseide idrettsanlegg.
- Drammen kommune med store investeringsutfordringer på andre områder enn idrett.
- Drammen kommune med stramme økonomiske måltall og prioriteringer.

- Manglende planverk for idrettsområdet.
- Fraværende virkemiddelapparat.
- Dagens tilskuddsordninger til idrett er ikke inflasjonsjustert og på rådmannens liste over ikke lovpålagte kostnader.
- Et stort behov for større vedlikehold av flere eksisterende anlegg.
- Et stort behov for nye anlegg.
- Ingen nye investeringer i verken kommunale eller lagseide anlegg.
- Ventelister og nedstengt aktivitet som følge av manglende anlegg.

For Drammen idrettsråd er det nær sagt umulig fullt ut å kunne se fremover så lenge fellesskapets midler fordeles så ulikt som til nå mellom kommunale og lagseide idrettsanlegg. Forholdet ligger nærmest som en sort sky over hele idrettsområdet. Forholdet var godt kjent i forarbeidet til ny kommune og ble angitt som en utfordring den nye kommunen måtte løse. Ulike politikere har ved ulike anledninger vært tydelige på at kommunen må komme i mål på området. Drammen idrettsråd har hentet inn og distribuert tallmateriale som beslutningsunderlag for kommunen. Rådmannen er til de grader klar over forholdet, men virker ikke å ville gjøre noe med det. I vedtatt økonomiplan av 13.12.21 skriver rådmannen blant annet (s. 137-138):

Tjenestene som leveres av programområdet når mange, og det er spesielt stort press på tilrettelegging for idrett og friluftsliv. Naturområdene blir benyttet stort sett hele året, og det kreves kvalitet i tilretteleggingen. Dette er utfordrende innenfor stramme rammer. Idrettsanleggene i kommunen har stort mangfold i eierskap og driftsformer, og det etterlyses større likhet i fordelingen av ressurser mellom kommuneide og lagseide anlegg.

I saken om rammer for arbeid med handlings- og økonomiplan 2022-25 ble harmonisering av støtte til drift av idrettsanlegg prioritert. Rådmannen fremmer en sak til hovedutvalget for kultur, idrett og frivillighet som et kunnskapsgrunnlag knyttet til mulige løsninger for harmonisering av støtte til eksisterende aktivitetsskapende arenaer, i påvente av arbeidet med temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

I samme dokument og på samme sider angir rådmannen at kommunen bruker **kr. 605,- pr. Innbygger** på kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg. Tilsvarende beløp som tilskudd til «idrett og andres idrettsanlegg» er **kr. 79,- pr. Innbygger**. Det er om lag like mange idrettsanlegg som eies av klubbene som av kommunen.

Rådmannens beregning taler for seg selv. Vi kan ikke se at sak som rådmannen henviser til ovenfor er fremmet for HU. Drammen idrettsråd forstår ikke hvordan kommunen kan anse dagens forfordeling av ressurser som legitim ovenfor kommunens innbyggere. Det må i temaplanen angis en tydelig retning for å komme ut av dagens situasjon.

Situasjonen knyttet til anlegg kommer vi tilbake til senere i dokumentet.

Kapittel 3 - Bærekraft

Som et av fundamentene for kommuneplanens samfunnsdel ligger FNs 17 bærekraftsmål. I de temaplanene som er utarbeidet frem til nå, er det få direkte koblinger, krav, intensiver, målsettinger eller annet opp mot bærekraftmålene.

I kraft av våre egenart er idretten i Drammen hovedleverandør av bærekraftsmål 3, god helse og livskvalitet, og mål 17, samarbeid. Drammen idrettsråd ønsker at temaplanen for vårt område gir **inspirasjon, krav og intensiver** for bærekraftig utvikling av hele idrettsområdet.

Det som skjer av målrettet bærekraftarbeid i idrettslagene gir læring og motivasjon ned på familie- og individnivå. Med den synligheten som idretten har utover lokalsamfunnet, noen ganger også til inspirasjon for andre. Ref. eksempler som:

- En rekke klubber med stort fokus på sortering og resirkulering. Innlæring av dette på mikronivå.
- DBK med «skofritt» bydelshus for å redusere vask og slitasje.
- MIF deler av sesongen med grønne drakter og stor nasjonal oppmerksomhet om endringsvilje i idretten.
- MIF som pioner med innfyll i kunstgress på Consto Arena bestående av 99% sand i stedet for gummigranulat.
- En rekke klubber med byttedager for utstyr.
- Aron Skiklubb med et av landets største marked for kjøp/salg av brukt idrettsutstyr.
- Strømsgodset Toppfotball med et helhetlig planverk for bærekraftarbeid.
- Etablering av Aktive Lokalsamfunn i Svelvik som har koblet sammen ulike idrettslag, skoler og andre til mer samhandling enn hva som noen gang tidligere har vært tilfellet i Svelvik.

Inspirasjon og belønningsmidler i denne sammenhengen vil være fra det helt små at klubber slipper å betale leie for bruk av kommunale bygg når man gjennomfører arrangementer med åpenbar miljøeffekt, til større tilskudd når det er kraftfulle miljøtiltak som gjennomføres i regi av idrettslagene. Overgang til bærekraftige løsninger har for den som gjennomfører som hovedregel en merkostnad i gjennomføresøyeblikket. Satt inn i en større ramme med kommunen som bidragsyter for kunnskap, inspirasjon, krav og belønningsmidler, vil vi raskere komme langt videre i arbeidet.

Idretten i Drammen vil uavhengig av temaplan og kommune uansett forsterke søkelyset på bærekraftige løsninger og handlinger. Med et fokusert samarbeid med kommunen vil arbeidet forsterkes. Drammen idrettsråd har pekt ut disse prioriterte målene:

Anvendelige idrettsanlegg i alle kommunedeler nært klubber og innbyggere, bygger opp under helse- og samarbeidsmål. Avtrykk på klima og miljø reduseres ved desentraliserte anlegg. Vi kommer senere i dokumentet tilbake til bærekraftig utvikling av idrettsanlegg.

Kapittel 4 – Politikernes spørsmål

Hovedutvalget for kultur, idrett og frivillighet har i sitt arbeid med temaplanen bedt om tilbakemelding på 11 ulike problemstillinger. Alle som veloverveide og gode spørsmål. Styret i Drammen idrettsråd har grundig behandlet hvert spørsmål og gir i de tre neste kapitlene vår tilbakemelding.

Innenfor hvert tema, drøfter vi også problemstillinger som politikerne ikke har tatt opp, men som vi ønsker får innhold i temaplanen. Forholdene vi tar opp er presserende. En temaplan som ikke setter retning også på disse, gir ikke idrettslag og kommune det styringsverktøyet som er helt nødvendig for å unngå en ny fireårsperiode uten utvikling på området.

Innenfor hvert av de tre neste kapitlene er spørsmål stilt av politikerne merket med (pol). Øvrige tema kommer fra styret i idrettsrådet.

Kapittel 5 – Aktivitet og folkehelse

5.1 Hvordan kan Drammen kommune i samarbeid med andre ivareta behovet for aktiviteter som passer flere? (pol)

Drammen kommune kan naturlig nok, og som spørsmålet implisitt indikerer, ikke alene ta ansvar for innbyggernes aktivitetsnivå. Den norske samfunnsmodellen forutsetter en velfungerende frivillig sektor for å gi innhold til befolkningens fritid. I Drammen er vi privilegert med 116 idrettslag og et stort mangfold av andre frivillige organisasjoner som hver dag skaper aktivitet innen absolutt alle former for fritidsaktivitet.

- Det er avgjørende med gode og forutsigbare økonomiske rammevilkår.
- For å styrke samarbeid på tvers av frivilligheten oppfordres det til stimuleringsordninger rettet inn mot samarbeidsprosjekter
- Legg til rette for flere samarbeidsarenaer og møteplasser
- Det må tilrettelegges for tverretattlig samarbeid i kommunen.
- For å kunne ivareta behov for variert aktivitet er tilgjengelige lokaler og anlegg en forutsetning.
- Idretten har lyktes stort med å inngå ulike partnerskap. Gjennom ubyråkratiske løsninger for samarbeid vil kommunen kunne utvikle slike samarbeid.

5.2 Hvordan legge til rette for fysisk aktivitet hele livet? (pol)

Tilgjengelige arealer og anlegg er en forutsetning for å kunne lykkes. (Se også punkt 5.7)

En annen forutsetningen for å være aktiv hele livet er å starte med tidlig innsats i barnehage og på skole med aktivitet og dermed grunnlag for aktiv læring nå og i fremtiden.

- Flere idrettslag bidrar til livslang idrett- og aktivitetsglede for hele livsløpet gjennom modellen Aktive Lokalsamfunn. Kommunen kan med små midler bidra til å løfte mål om livsløpsaktivitet fra 0-100 år ved å sørge for forutsigbare økonomiske rammer.
- Et styrket samarbeid med helse og omsorg og idretten for økt fysisk aktivitet både i institusjon og i nærmiljø
- Drammen kommune bør inngå et tettere samarbeid med Pensjonistforbundet Buskerud og lokale pensjonistforeninger om aktivitet i nærmiljøet
- Kommunes eldreråd kan involveres i samarbeidet om aktive seniorer.
- Det forventes at kommunen får på plass et planverk for økonomisk inkludering for sårbare barn og unge. Denne målgruppen vet vi har mindre forutsetninger for å være fysisk aktiv hele livet.
- Når det gjelder mennesker med fysisk og psykisk funksjonsnedsettelse forventes det at kommunen legger til rette for at idretten kan bidra til enda bedre tilbud for denne målgruppen. Ref. 7.2.
- Enkeltmennesker og grupper med særlige utfordringer (ofte identifisert og fulgt opp i skoleverket), har begrenset oppfølging på fritiden. Bedre samhandling mellom kommune og frivillighet kan utvikle nye tilbud.

Vi utfordrer kommune til å gå i dialog med idrettsrådet for å identifisere nye måter å bruke våre plattformer for allmenn fysisk aktivitet.

5.3 Hva må til for å motivere innbyggere til å være fysisk aktive? (pol)

Spørsmålet politikere stiller er her i den virkelig store enden av utfordringer. Vi tenker vel at noen millioner politikere, forskere, helsearbeidere, idrettsledere og andre over hele verden daglig arbeider med samme tematikk.

Drammen idrettsråd har dessverre ingen universell «quick fix» på problemstillingen. Motivasjonen ligger på individplanet og med store individuelle forskjeller. Særlig to ulike faktorer tenker vi uansett er ganske så viktige for mange. Enten begge samlet, eller for enkelte, kun et av elementene. Disse som:

- Sosial tilhørighet.
- Ønske om fysisk form og helseeffektene av dette.

Idrettslagene i Drammen er storleverandører av sosial tilhørighet og fysisk form. Vår evne til å rekruttere inn til våre aktiviteter er betydelig, men vi har utfordringer knyttet til frafall av ungdom. Idretten må i knivskarp konkurranse med inaktivitet ta denne utfordringen på enda større alvor enn tidligere.

Idretten står overfor store samfunnsutfordringer framover, men erfarer at frafall er en organisasjonsutfordring mens inaktivitet er en samfunnsutfordring.

5.4 Hvordan legge til rette for større variasjon og bredde i aktivitetstilbudet i kommunen?

Hvis HU her mener at manglende variasjon og bredde av tilbud er en stor begrensning, er vi uenige med HU.

Idrettens tilbud er stort og mangfoldig i Drammen, både når det gjelder organisert og uorganisert aktivitet. Våre idrettslag representerer 54 sær idretter og innen dette igjen et stort antall av grener (106) og øvelser. Idretten etablerer stadig nye tilbud som for eksempel e-sport. Ut over idrettens tilbud har vi andre områder av frivilligheten som leverer et bredt spekter av fritids- og friluftaktiviteter.

- Innenfor allerede eksisterende ordinær aktivitet og modellen AL tilbyr idretten aktiviteter utenfor vår tradisjonelle ramme. Her har kommunen en stor mulighet til å understøtte alle mulige former for aktiviteter med forutsigbare rammer for videre utvikling.
- Kommunen kan med fordel understøtte allerede etablert aktivitet fremfor å starte opp samme aktivitet i regi av kommunen selv.
- En rekke type aktiviteter krever tilpassede anlegg, eksempelvis mangel på ishall i Drammen som dermed utelukker et bredere spekter av aktiviteter.

5.5 Hvordan sørge for at anleggene kan brukes til uorganisert fysisk aktivitet? (pol)

Drammen idrettsråd er stor tilhenger av at både kommunale og lagseide anlegg brukes til aktivitet som ikke er organisert av idretten selv. Mer- og flerbruk av anlegg gir god kapasitetsutnyttelse og reduserer både økonomisk og miljømessig bærekraftig.

- Kommunen må sørge for å tilgjengeliggjøre anlegg, gymsaler, klasserom og lokaler.
- Det må på plass enkle bookingsystemer for å kunne utnytte strøtimer, bruk av timer som avlyses etc.
- Det kan i større grad øremerkes treningstid til lavterskel- og gratistilbud.
- Bygge på idrettens sterke organisasjon for at idrettslag kan fortsette å ta et utstrakt samfunnsansvar, herunder uorganiserte tilbud.
- Kommunale lokaler som leies ut til frivilligheten, må prioriteres med oppgradert nødvendige utstyr/linjer/merking for å kunne gjennomføre aktivitet.

- Idrettslag kan tilrettelegge for sosiale møteplasser for e-sport som tilbud for barn og unge som faller utenfor ordinær idrett, men må gis bistand fra kommunen for å etablere tilbudene.
- Kommunens knutepunkter kan i flere kommunedeler med fordel samlokaliseres med idrettsanlegg. Det lokale knutepunktet er i realiteten idrettsanlegget og et bredere tilbud rundt dette vil skape merverdier.

5.6 Hvordan legge til rette for variert fysisk aktivitet for alle aldersgrupper? (pol)

Se svar til dette spørsmålet under punktene 5.1, 5.2 og 5.8.

5.7 Hvordan tilrettelegge for økt bruk av nærnatur og fysisk aktivitet i kommunedelene? (pol)

I Drammen har vi mange parker, små arealer og områder som med enkle grep og små midler kan tilrettelegges bedre for fysisk aktivitet og sosiale møteplasser. Vil være med på å styrke nærområdene rundt i kommunedelene som samlingspunkt for alle aldersgrupper.

- Det å benytte utendørs «aktivitetsrom» som treningsfasiliteter vil være et stort folkehelseløft for hele livsløpet også på tvers av generasjoner.
- Idrettsrådet mener at flere grønne flekker kan benyttes til egen- og fellestrening og tilrettelegges med sosiale møteplasser.
- Ved å etablere tuftparker, «tarzanløyper», aktivitetsløyper, stolpejakt og orienteringskart, vil man tilrettelegge for lavterskel, aldersuavhengig og livslang fysisk aktiviteter.
- Turstier må holdes ved like, merkes og markedsføres.
- I alle kommunedeler kan kommunen (gjærne i samarbeid med frivilligheten) etablere en dedikert tursti med innhold ut over «bare» å være en sti. Dette for eksempel med merking av spesielle steder, infotavler, historisk informasjon, treningsapparater og rasteplasser.
- Drammen kommune bør se på muligheten for å tilrettelegge for mer og bedre aktivitet på kommunale badeplasser.
- Kommunen kan med små midler selv bidra til aktivitet i nærmiljøet i de ulike kommunedelene. Som eksempel, legge naturis vinterstid på lekeplasser og tilrettelegge for skileik ved bruk av overskuddssnø fra kunstisanlegg. Dette vil gi barn og unge aktivitetsflater i nærmiljøet.
- Benker og bord tilknyttet anlegg gir bedre sosiale møteplasser.

5.8 Modellen Aktive Lokalsamfunn har vist seg svært god for utvikling og samhandling i kommunedelene. Hvordan nå sørge for at modellen forankres og videreutvikles:

Drammen idrettsråd forutsetter at Aktive Lokalsamfunn vil prioriteres og forankres i temaplan.

- Idrettsrådet forventer at kommunen i samarbeid med idrettsrådet vil sikre langsiktige forutsigbare rammevilkår som legger til rette for økonomisk og sosial bærekraft.
- Idrettslagene må sikres økonomisk trygghet utover ett år av gangen.
- Det må utarbeides en strategi for hvordan modellen kan sees i sammenheng med stedsutvikling og anleggsutvikling.
- Kommune og idrettsråd må sammen utarbeide en topartsmodell. Eksterne tredjeparter har gitt Aktive Lokalsamfunn fødselshjelp, men vi kan ikke forvente midler utenfra.
- Idretten vil også å se mot næringslivet som samarbeidspartner.

- Modellen vil kunne fortsette å utvikle kommunedelene i år fremover, men det krever at kommunen får en enda tydeligere forankring også tverretattlig. Spesielt er det viktig at helse og omsorg tar en rolle.
- Legge til rette for en reell samhandling med andre frivillige for å skape mer og økt aktivitet i kommunedelene
- Samarbeid om å utvikle gode strategier for fremtidens Aktive Lokalsamfunn.

Gjennom å utvikle samarbeidet kan vi fortsette å løfte frem et bærekraftig tilbud for å innfri kommunens visjon om et «godt sted å leve». Vi har tro på samarbeid som metode og at synergieffektene vil være mange også i fremtiden

Kapittel 6 – Anlegg

6.1 Hvordan sikre tilgjengelighet til arenaer for fysisk aktivitet? (pol)

Anleggene må i størst mulig grad være åpne og godt tilrettelagt både for organisert og uorganisert aktivitet.

- Åpen hall: Det er mye ledig kapasitet fredag til søndag som bør kunne utnyttes. Det vil kreve noe tilsyn, men kostnadene til det bør være overkommelige.
- Kostnadene på Drammensbadet må ned. Nå er det en økonomisk barriere som gjør at familier ikke ser seg i stand til å bruke anlegget.
- Anleggene må selvsagt gjøres tilgjengelige også for folk med funksjonshemninger, spesielt rullestolbrukere.
- Drammen har et fantastisk omland som innbyr til aktivitet. Skiløyper, stier og gangveier må kontinuerlig vedlikeholdes og utbedres, det samme gjelder de kommunale og klubbeide trimløypene. Det må være plass til alle enten de går på beina, på ski eller sykler sommer som vinter. Marka må være det anlegget som gir størst helsegevinst i forhold til drift.
- Kommunen må akseptere at de fleste benytter seg av bil for å komme seg ut. Det må tilrettelegges for økt parkering ved de store utfartsstedene. Vi har ingen tro på at evt. busstransport vil kunne erstatte bilbruken
- I reguleringsplaner og alt annet planverk må det avsettes nødvendig og kvalitativt godt nok areal til idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. I planer som er under arbeid er forholdet i varierende grad ivaretatt. I plan for Berskaug er det avsatt tilstrekkelig areal, men i plan for Gulsbogen er det til de grader så langt ikke er tatt hensyn til idretts- og aktivitetsformål.

6.2 Hvilke modeller skal det være utvikling, drift og eierskap av anleggene? (pol)

Anlegg skaper aktivitet, ikke bare for den organiserte idretten. En fersk undersøkelse gjort av Vista Analyse viser den samfunnsøkonomiske nytten av å bygge idrettsanlegg, og anleggenes virkning på folkehelse og aktivitet. Den viser at en krone investert i anlegg gir tre kroner tilbake. Bygging av idrettsanlegg gir høy samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

- *Utvikling:* Vi føler oss sikre på at den tiden er over hvor kommunen bygger, eier og drifter anleggene. Temaplanen må identifisere og velge nye modeller for finansiering og samhandling. Lagene er ikke alene i stand til å løfte nye anlegge. Kommunen har ingen prioritet på nye anlegg i egen regi. Det må samarbeid til og det er tre modeller som peker seg ut: Offentlig privat samarbeid (OPS), Offentlig frivillig samarbeid (OFS) eller en kombinasjon av disse. (OFPS)
- I forarbeidet til ny kommune er «Trondheimsmodellen» skissert: «En kobling mellom kommunenes soliditet og klubbenes entusiasme og evne til god og rimelig anleggsutvikling». Idretten vil på denne måten kunne hjelpe kommunen med å bygge sårt tiltrenge anlegg.

- Ved utvikling av nye anlegg i regi av idrettslag må kommunen som en del av finansieringsmodellen bidra med kommunale lån/kommunale lånegarantier, forskuttering av spillemidler og leie- og driftstilskudd.
- Det er ikke rimelig at idrettslagene belastes med kommunale saksbehandlingskostnader og betydelige utgifter til reguleringsplaner som ofte omfatter et langt større område enn selve idrettsanlegget.
 - Som eksempel her, den omfattende reguleringsplanen MIF måtte utarbeide for Consto Arena og betalingen klubben har bidratt med for nye veiløsninger, gang- og sykkelveier uavhengig av anlegget.
 - Som eksempel fra nye Drammen utgifter Glassverket IF hadde til eksterne eksperter for å motivere kommunen til bedre løsninger for arealet ved Åskollen skole enn kommunens egne forslag.
- Det kan ikke være slik at alle anlegg kan tilby alt. Man må finne seg i noe reisevei spesielt der hvor det er snakk om spesialanlegg.
- Idretten tar det for gitt at vedtaket om å bygge flerbrukshaller og ikke gymsaler i tilknytning til skoleanlegg blir opprettholdt.
- *Drift*: Vi har tro på at kommunen og idretten vil være tjent med at idretten i størst mulig grad overtar driften av de kommunale anleggene. Det å skape eierskap til anleggene vil være gunstig for begge parter. Det bør i den forbindelse vurderes om ikke flerbrukshaller ved skolene bør driftes av idretten, og skolen blir leietakere, på samme måte som de fylkeskommunale skolene gjør. Det vil gjøre bruken mer forutsigbar for alle parter. Vi må ikke glemme at idretten sørger for betydelige midler til byggingen, og at de fleste (alle?) rektorene har ingen ønsker om å være hallbestyrere.
- *Eierskap*: Det å endre eierskapene til de nåværende anleggene har vi nødvendigvis ikke tro på, men kommunen må gå i dialog med klubber som skulle ønske dette. Eventuell endring av eierskap må naturligvis bygge på enighet mellom klubb og kommune.

6.3 Hvordan kan miljøaspektet ivaretas i utvikling av anleggene? (pol)

Både kommunen og idretten må ta innover seg at det må gjøres miljømessige tiltak. Ut fra det må man også akseptere at det vil koste litt mer. Energibruken må ned. Det må vurderes en annen innkjøpsordning, ikke være slik at billigste løsning blir valgt. Man må akseptere at ikke alt blir perfekt med en gang, kontinuerlig forbedring kan være et stikkord.

- Bruk av lys: Slå av når det ikke er aktivitet, mulighet til å dempe belysning, skifte til led lys.
- Materialvalg: Bygge i massivt tre
- Jordvarme i nye anlegg
- Solceller
- Felles innkjøpsordning for brukerutstyr til anleggene
- Kunstgress: Her forsøkes det mye. Man må forsøke til enhver tid å være frampå i utviklingen. Vi vil i denne forbindelse komme med et hjertesukk i likebehandlingens navn:
 - Kommunale og private baner behandles ulikt. Kommunen har det siste året skiftet kunstgress på Konnerud og har i den forbindelse lagt seg på minimumsløsninger ift gjeldene regelverk.
 - Den samme kommunen pålegger lagseide anlegg å følge regler og påbud og dermed få økte kostnader.

6.4 Skal vi i Drammen prioritere a) å forbedre nåværende anlegg, b) bygge nye anlegg for nye idretter eller c) bygge mer av nåværende anleggstyper for å løse udekkede behov?

I samling med idrettsledere fra hele Drammen i mai 2022 tilkjennega et overveldende flertall et tydelig behov for å forbedre nåværende anlegg og bygge mer av nåværende anleggstyper før kommunen kan prioritere nye anlegg for nye idretter.

- a) Kommunen må forbedre sine anlegg iht. bærekraftsmålene og miljømessige hensyn.
- b) Før det evt. bygges anlegg for nye idretter må det avdekkes et behov for disse, og se om disse idrettene kan tilpasse seg eksisterende anlegg.
- c) Anleggene må gjøres så fleksible som mulig. I de nærmeste årene vil det være bygging av nåværende anleggstyper som må prioriteres, da det fremdeles er et udekket behov for disse. De fleste aktiviteter, organisert som uorganisert, vil også ha stor glede av denne typen anlegg.

6.5 Med ingen anleggsutvikling i nåværende kommunestyreperiode – etter hvilke kriterier skal vi prioritere mellom anlegg og kommunedeler når det igjen blir mulig å utvikle nye anlegg?

Dette blir en stor utfordring for kommunen. Idrettsrådet er klare for å ta på seg arbeidet da vi, i samarbeid med klubbene, kjenner best til hvor skoen trykker. Det må settes opp en prioritert liste ut fra behov.

I undersøkelse gjort mot 55 idrettsledere som møtte på konferansen i mai ble det gitt stor tilslutning til at det er behov som skal være førende for prioritering. Tilnærmet ingen (1) ga førsteprioritet til at det er politisk påvirkning og tilfeldig opportuniste for et anlegg som skal være førende. I samme undersøkelse meldte 53 av 55 at lokalt tilpassede anlegg i kommunedelene må prioriteres foran store sentralanlegg.

Finansiering er selvsagt helt avgjørende. Kommunen må avsette en solid årlig sum slik at idretten vet hva den kan forholde seg til. Prioriteringen må være slik at det er mulig å «rykke fram i køen» dersom prosjektet ellers er byggeklart og finansiert, jfr. overføringen av 2 millioner til Konnerud for et prosjekt hvor næringsliv og klubb allerede er i gang.

6.6 Anleggsundersøkelsen 2022

Som et ledd i vårt arbeid med temaplanen har Drammen idrettsråd hentet inn anleggsplaner og anleggsønsker fra klubbene. Totalt er det meldt inn 82 anlegg. Klubbene ønsker i stor grad selv å ta del i utviklingen av anleggene, men melder også et absolutt behov for kommunal medvirkning. Vi vil med det første ferdigstille undersøkelsen og ettersender den til kommunen som et vedlegg til dette innspilldokumentet.

Kapittel 7 – Andre forhold

7.1 Hvilke modeller og rammeverk for samarbeid skal det være mellom kommune, frivillighet og næringsliv? (pol)

Spørsmålet blir i stor grad drøftet under andre punkter. Vi repeterer fra disse:

- 1) Det må snarest etableres forutsigbare løsninger for bygging av nye anlegg hvor klubbene gis tydelige støtte fra kommunen til å finansiere og drifte anlegg de selv utvikler. Ved inngangen til 2024 vil idretten i Drammen ha ventet på en slik ordning i 4 år og det vil ligge et betydelig etterslep av gryteklare prosjekter. I økonomiplan for 2024 og videre må det avsettes solide økonomiske rammer for formålet.
- 2) Kommunen må gå i dialog med klubber som ønsker å drøfte driftsform på de anleggene de benytter. Der hvor partene kommer til at klubb kan drifte anlegget mer effektivt og samfunnsøkonomisk lønnsomt enn kommunen, må klubben enkelt kunne overta driftsansvaret og midler som følger for dette.
- 3) Aktive Lokalsamfunn må defineres som en fast og forutsigbar modell i alle 10 kommunedeler med en tilstrekkelig grunnfinansiering.

7.2 Hvordan tilrettelegge for paraidrett i Drammen?

I temaplanen må det settes retningslinjer for tilrettelegging av idrett, fysisk aktivitet og mulighet for friluftsliv for innbyggere med nedsatt funksjonsevne.

På idrettsområdet har klubbene i Drammen vedtatt en solidarisk omfordeling av Lokale Aktivitetsmidler slik at de klubbene som har aktivitet for funksjonshemmede får overført midler fra andre klubber. Tiltaket gir en god grunnfinansiering av breddeaktiviteter.

For parautøvere på toppnivå og for ungdom som ønsker å satse mot toppnivå finnes det i Drammen ingen plan eller stimulerende ordninger. Drammen idrettsråd foreslår at det i temaplanen settes søkelys på forholdet og at kommune og idrett sammen gis ansvar for å kartlegge og komme med forslag til forbedringer på området. Utfallet av et slik arbeid kan for eksempel være at det settes av midler til særskilte stipend for parautøvere som satser mot nasjonalt-/internasjonalt toppnivå.

7.3 Skal kommunen bidra til toppidrett i Drammen?

Drammen kommune har et betydelig etterslep av utfordringer knyttet til idrett og fysisk aktivitet for barn og ungdom. Vi viser til annen tekst i dokumentet når det gjelder manglende likebehandling og anleggsutvikling. For Drammen idrettsråd har dette til nå hatt all prioritet.

Uavhengig av ovennevnte, er det utvilsomt at toppidrett gir inspirasjon for fysisk aktivitet både hos barn, ungdom og voksne. Uttrykket «topp skaper bredde» er fortsatt sant. Ut over det aktivitetsskapende gir toppidretten entusiasme, stolthet og markedsføring av kommunen. Næringslivet får inntekter fra arrangementer i regi av toppidretten og kommunen skatteinntekter fra et ikke ubetydelig antall ansatte i toppidretten.

For å sortere tematikken nærmere kan vi innenfor begrepet definere «kommersiell toppidrett» og «øvrige toppidrett». I vår kommune er det Strømsgodset Toppfotball, MIF Fotball og Drammen Håndballklubb som er aktører i den kommersielle toppidretten. Skisprinten hvor Konnerud IL er helt bærende, er i tillegg et tydelig arrangement innenfor det samme. Innen «øvrige toppidrett» har vi et stort antall lag og utøvere som hevder seg både nasjonalt og internasjonalt i sine idretter, men uten at aktiviteten i seg selv gir et økonomisk utkomme.

Som innspill til temaplanen fremmer Drammen idrettsråd:

- 1) Kommersiell toppidrett har stor og positiv betydning for Drammen kommune. Hvis det ikke er myndighetspålagte begrensninger (EØS) for støtteordninger til kommersiell toppidrett bør kommunen avsette midler til formålet. Tildelinger må skje åpent og rettferdig og ikke tas fra midler tiltenkt breddeaktivitet.
- 2) Det er av positiv verdi for innbyggere, kommune og næringsliv at det i kommunen er nasjonale/internasjonale idrettsarrangementer. Til fellesskapets beste må kommunen bidra sammen med idretten. Forholdet eksemplifisert med hvordan kommune, næringsliv og Konnerud IL samhandler om skisprinten.
- 3) For ikke kommersiell toppidrett må kommunen sørge for at anlegg er åpne og i en slik stand at de ikke legger begrensning på utvikling.
- 4) Kommunen gir i dag noen små tilskudd i form av stipender til enkeltutøvere. For mottakerne, er disse stipendene svært stimulerende og kan være avgjørende for videre satsning. Ordningen kan uten byråkrati og med små midler utvides slik at de kommer flere enkeltutøvere og lag til gode.

7.4 Hvilken rolle ønsker Drammen kommune at idrettsråd, friluftsforum og kulturråd skal ha i Drammen?

For dialog og koordinering med frivillig sektor har Drammen kommune valgt en rådsmodell. Modellen har flere fordeler. Vi bygger kompetanse på den frivillige siden og den forenkler og strukturerer kommunikasjonen mellom frivillighet og kommune. Som de to øvrige rådene, er Drammen idrettsråd på tilbudssiden ovenfor kommunen. Vi ønsker å være bidragsytere til utvikling av hele Drammen. I temaplanen bør det gis et tydelig signal om en styrket satsning på rådsstrukturen.

7.5 Hvilke tilskuddsordninger skal gjelde for idrett i Drammen?

Tilskuddsordninger som gjelder for idrettslagene i dag er:

- 1) Driftstilskudd fra kommunen. Årlig beløp 4.485.000, distribueres til klubbene av idrettsrådet. Beløpet fordeles etter objektive kriterier hvor 1,8 millioner av idrettsrådet er definert som "anleggstøtte" og hvor resterende i hovedsak fordeles til klubbene etter aktivitetstall for aldersgruppen 6-19 år. Beløpet blir ikke løpende inflasjonsjustert.
- 2) Tilskudd til leie i det private markedet av lokaler for idrettsaktivitet. Så vidt vi kjenner til en budsjettpost på opp mot 2,0 millioner. Hensikten er å gi tilskudd til leie der hvor kommunen ikke har egnede lokaler slik at leiesum for gruppen 6-19 år er sammenlignbart med om lokalene var i kommunalt eie.
- 3) Noen årlige, direkte tilskudd til idrettslag basert på tidligere ordninger. Utenfor idrettsrådets kontroll og fordeling. Også tilfeldige saksbaserte tilskudd, så som et mindre tilskudd i 2022 til foreninger som har kostnader knyttet til forurensningsforskriften for kunstgressbaner.

Ut over ovennevnte kan det oppfattes som indirekte tilskudd at treningstid i kommunale haller for aldersgruppen 6-19 år gis en lavere leie enn ordinær leie. Det overføres også midler til klubber som helt eller delvis har driftsansvar for kommunalt anlegg, eksempelvis for vanning, stell og brøyting av kommunale isbaner på kveldstid og helg. Beløpene til dette er ikke å anse som tilskudd, men vederlag for arbeid kommunen uansett måtte dekket på annen måte.

Leie av Drammensbadet (Drammen Svømmeklubb) og fotball innendørs vinter/sommer og fotball utendørs på fullt ut vinterdriftete baner er ikke omfattet av reduserte leier eller tilskudd til ekstern leie. Idrettsrådet finner begge forhold underlige. Svømmeklubben yter kommunen store tjenester for lovpålagte svømmeopplæring iht opplæringsloven. Manglende ferdigheter gir fatale utslag. Fotball er som de fleste andre idretter en helårside, men blir av kommunen ikke økonomisk likebehandlet.

Rådsmannen i Drammen har som korrekt angitt at driftstilskudd til idrett ikke er lovpålagt. Manglende lovpålegg gjelder for så vidt en rekke aktiviteter kommunen involverer seg i. Om det ikke er lovpålagt, så blir da spørsmålet om tilskudd til idrett er «smart»? Politikerne i kommunen har så langt avvist at det ikke skal ytes tilskudd. De har tvert imot vært tydelige enige med oss om at tilskudd til idrett og fysisk aktivitet er svært virkningsfullt for folkehelse og andre langsiktige mål i Drammen kommune. Et uttrykk om «5 til 10 ganger pengene tilbake» er en god beskrivelse fra politisk nivå.

Det kommunale driftstilskuddet som klubbene mottar, er ikke inflasjonsjustert siden etableringen av den nye kommunen. Prisstigningen fra 01.01.20 til nå er 13,2% og verdien av tilskuddet tilsvarende lavere.

Drammen idrettsråd ber om at det i temaplanen blir gitt et tydelig signal om at idretten i kommunen uavhengig av lovpålegg skal gis tilskudd til sine aktiviteter og anlegg. Idrettsrådet og kommunen må samhandle om innretning, distribusjon og måloppnåelse. Definert nivå av tilskudd må årlig inflasjonsjusteres og

manglende justering bakover i tid må korrigeres inn. For tilskudd til paraidrett og toppidrett, ref. 7.2 og 7.3. For anlegg, ref. 6.2

7.6 Hvordan løse forskjellsbehandlingen mellom anlegg i eie av kommunen og idrettslagene?

Dagens ikke legitime forskjellsbehandling kan kun løses ved at kommunen yter betydelig mer midler til eie og drift av lagseide anlegg. Forholdet ble tydelig påpekt i forarbeidet til den sammenslåtte kommunen og allerede der med en forventning om harmonisering. Drammen idrettsråd utarbeidet vinteren 2021, med bakgrunn i 2020-regnskap, en rapport som angir at klubbene årlig bruker mer enn 20 millioner på drift av egne anlegg. Videre har anleggene et løpende reinvesteringsbehov på minst samme nivå. For folkehelse og fysisk aktivitet er anleggene like åpne og verdifulle som de kommunale anleggene. De benyttes av idrett, skole, barnehager og allmenhet, men hvor idretten alene dekker kostnaden.

Kapittel 8 – Avslutning

Vi gjentar at kommunen selv har meldt at temaplanen skal bidra til å operasjonalisere målene fra kommuneplanen. For i det hele tatt å komme i gang med en planmessig utvikling av området, er både kommunen og vi i frivilligheten avhengig at det blir utarbeidet en plan som gir noen tydelige avklaringer og retningsvalg. Oppfølging må skje i budsjett for 2024 og økonomiplan for årene ut over dette.

De 116 idrettslagene vi har i Drammen bidrar hver dag til fysisk og mental helse. Idretten limer sammen individer og lokalsamfunn. Verdiskapning og samfunnsbidrag er mangedobbelte de tilskuddene som kommer fra fellesskapet.

Med de største forventninger til en plan som kan bringe oss alle videre ønsker vi kommunen lykke til med det videre planarbeidet.

Med vennlig hilsen
Drammen Idrettsråd

Per Burud
Styreleder
Sign.

Per Fjeld-Olsen
Nestleder
Sign.

Geir Skinnes
Daglig leder
Sign.

Vedlegg: Anleggsundersøkelsen 2022 (ettersendes)